

forea@kpi.ua
www.forea.kpi.ua
+380442366281

30.04.2020

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ №19

З ПИТАНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ

ДІЯЛЬНОСТІ:

ВПЛИВ COVID-19 НА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗВО

ЗИМА-ВЕСНА 2020

До уваги

директорів інститутів, деканів факультетів та їх заступників з міжнародної діяльності, завідувачів кафедр, керівників міжнародних офісів та інших підрозділів університету, які працюють у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Зміст:

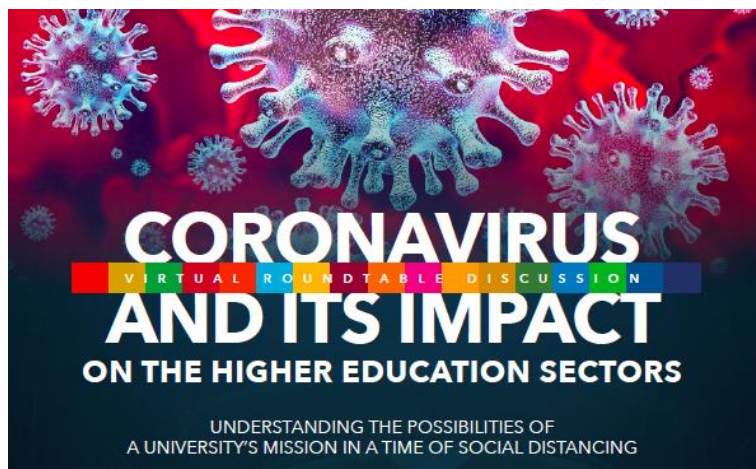
1. Вплив поширення вірусу COVID-19 на діяльність закладів вищої освіти.....	3
2. Огляд регіональних ринків освітніх послуг.....	13
2.1. Африканський регіон	13
2.2. Азіатський регіон	18
2.3. Країни СНД.....	21
3. Прогноз наслідків пандемії для ЗВО.....	26
4. Організація міжнародної діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського в період карантину	35

Укладачі: Відділ зовнішньоекономічної діяльності Департаменту міжнародного співробітництва КПІ ім. Ігоря Сікорського

1. Вплив поширення вірусу COVID-19 на діяльність закладів вищої освіти

Новини про спалах нової пандемії коронавірусу в Китаї поступово поширювались світом, охоплюючи тривогою все більше регіонів та сфер діяльності людей. Освіта та наука, як одні з наймобільніших та глобалізованіших галузей економічної діяльності, зазнали значного впливу та очікують на надзвичайні результати безпрецедентних обмежень за історію людства. З огляду на ситуацію з розвитком пандемії COVID19 малоймовірно, що до кінця червня будуть зняті національні та міжнародні обмеження щодо нормалізації життя, подорожей та соціальних зборів, зустрічей.

У перші дні кризи стурбованість зосереджувалася насамперед на проблемах серйозних зривів, які пандемія спричинила у напрямках, структурі та обсягах студентських потоків з Китаю та на економічному впливі на системи вищої освіти всіх країн-партнерів Китайської Народної Республіки. Зусилля щодо запобігання поширенню вірусу варіювались від подовження, відстрочення або перенесення академічних термінів до заборони прийому та вступу студентів на освітні та освітньо-наукові програми.

Коли хвиля зараження коронавірусом 2019 року докотилася до Європи, виникла складна ситуація. Гохар Ованеннісян, віце-президент Європейського студентського союзу (ESU), що об'єднує національні спілки, назвав ситуацію "дуже, дуже хаотичною". Спілки членів були завалені запитами для з'ясування відповідей, яких не існувало. Одна з проблем виникла тому, що багато країн наказали своїм студентам повернутися, сказав Костіс Джаннідіс, президент Студентської мережі Еразмуса (ESN), проте деякі студенти відчували себе в пастці після того, як приймаючі країни оголосили, що закривають свої кордони. Насправді, підкреслив він, студентам все-таки було дозволено повернутися додому, але панувала сум'яття. Деякі студенти отримали суперечливі поради - їм сказали залишитися на місці в закладі навчання, але керівництво ЗВО наказало покинути.

Ситуація настільки швидкоплинна і складна, що жодна з організацій не хотіла дати остаточних порад щодо того, що робити студентам. Однак ESN вказувала, що студенти повинні залишатися на місці "по можливості", якщо їх не відкликають їхні країни або університети.

Гірше, що повернутися додому стало надто складно, оскільки існували обмеження на в'їзд, а це передбачало проблеми з аеропортами – в'їзд у певних країнах заборонявся, тоді як студенти деякі країни мали змогу покинути лише на літаку, який зафрахтував уряд, а не комерційно. Водночас зросли ціни на рейси. Отже, будь-який міжнародний студент мав великий ризик не повернутися назад.

Майкл Хармс, директор з комунікацій в німецькій службі академічного обміну (DAAD), рекомендував у цей час не намагатися повернутися додому. Ця програма минулого року надала близько 145 000 стипендій студентам у Німеччині та за кордоном, але зараз скасувала усі гранти на літній семестр через коронавірус. На думку пана Хармса, німецькі студенти, які повертаються з-за кордону, можуть опинитися в карантині, і навіть за відсутності точних цифр, більшість хотіла залишитися і довести навчання до кінця. Не було й великої чисельності відмов та бажаючих покинути Німеччину.

Отже, DAAD пообіцяла своїм стипендіатам, що буде фінансово підтримувати будь-яке рішення, яке вони приймуть. ESU вважало, що студенти повинні мати право їхати додому, якщо вони хочуть. А Європейська Комісія заявила, що буде передбачена "максимальна гнучкість" для програм Erasmus+, щоб визначити які продовжити або відкласти. Важливо, що університети для студентів, які залишилися, надавали допомогу у підтриманні психологічного стану. Деякі університети надають он-лайн підтримку психічного здоров'я, але це не було "звичайним явищем"¹.

Британська консалтингова компанія Quasquarelli Symonds (джерело інформації) оприлюднила звіт «Вплив коронавірусу на глобальну вищу освіту», складений за результатами опитування близько 11 000 міжнародних студентів, яке проводилось з другої половини лютого до кінця березня 2020 р. В результаті з'ясовано, що 46% респондентів заявили - коронавірус вплинув на їхні плани навчання, а 25% ще не визначились. Майже половина потенційних міжнародних студентів мають намір відкласти навчання внаслідок пандемії, тоді як лише кожен десятий заявив, що більше не хоче навчатися за кордоном.

¹ https://www.timeshighereducation.com/news/international-students-across-europe-face-chaos?utm_source=THE%20Website%20Users&utm_campaign=7f0386bbdc-EMAIL_CAMPAIGN_2020_03_20_02_57&utm_medium=email&utm_term=0_daa7e51487-7f0386bbdc-64203737

У звіті зазначається, що заклади вищої освіти (ЗВО) реагують на очікувані скорочення кількості іноземних студентів, адаптуючи положення про тестування знання англійської мови, відтерміновуючи дати початку прийому та змінюючи строки подання заявок. Більшість з них запропонували проводити цифрові заходи (75%), цифровий маркетинг (73%) та онлайн-зустрічі (70%).

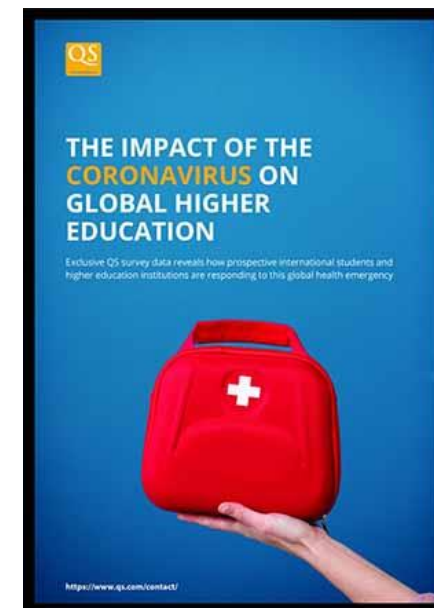
За півтора місяці кількість студентів, які підтверджують вплив пандемії на їх плани, зросла. Якщо в середині лютого 60% заявляли, що впливу не зазнали, то наприкінці березня таких залишилось лише 14%.

Одним із позитивних результатів є те, що частка студентів, які вважають, що пандемія змусила їх скасувати навчання за кордоном, зменшилася протягом шести тижнів, коли проводилось опитування.

Відносно дистанційного навчання, то хоча 58% потенційних міжнародних студентів висловили до нього певний інтерес, 42% заявили, що не мають бажання вчитися через Інтернет.

Щодо вступної кампанії, то 50% установ зазначили, що пандемія матиме «згубний вплив на кількість заявок від студентів»; 26% заявили, що цифри залишаться однаковими; приблизно третина (34%) з них заявили, що прагнуть диверсифікувати країни-джерела для рекрутингу. Серед нових згаданих країн були Бразилія, Колумбія, Франція, Індія, Індонезія, Кенія, Малайзія, Мексика, Пакистан, Філіппіни, Республіка Корея, Саудівська Аравія, Південна Африка, Таїланд, Туреччина, Об'єднані Арабські Емірати та В'єтнам.

Водночас криза освітньої сфери через вірус COVID-19 стала можливістю відпрацювати он-лайн навчання. У зв'язку з епідемією коронавірусу більшість університетів світу переходить на дистанційне навчання. Вперше в історії, коли традиційне навчання університетів на базі власного кампусу повністю перенесено в інтернет, викладачі пропонують свої лекції чи викладання через онлайн-платформи навчання і відеоконференцій, а також запроваджують різноманітні технології для забезпечення кращої взаємодії зі студентами. Поки що вся програма викладання в мережі «Інтернет» проходить без надзвичайних проблем завдяки величезним зусиллям кожної із зацікавлених сторін – керівництва університетів, викладачів, співробітників та студентів.

Такий незвичайний природний експеримент дає дослідникам освіти чудову можливість зібрати докази та вирішити важливі питання, на які раніше не було відповідей. Чи зможе онлайн-освіта змінити парадигму освіти – буде залежати від досвіду людей та їх поглядів на неї.

Досвід та результати навчання студентів є одними з найважливіших факторів оцінювання якості онлайн-освіти. За даними кількох опитувань, наприклад, проведених різними коледжами в Сіньхуа, студенти повідомили про дуже позитивний досвід навчання. Від 40% до 55% студентів вважають, що онлайн-навчання та традиційне аудиторне навчання є рівнозначними за рівнем загальної якості викладання. Від 15% до 30% студентів повідомили, що синхронне онлайн-навчання краще, ніж традиційне навчання. Близько 30% студентів вважають, що традиційне навчання перевершує живе онлайн-навчання².

Найбільш корисний компонент синхронного онлайн-навчання — перегляд відео- чи аудіо-записів, наданих платформами онлайн-навчання, разом із слайдами та взаємодія з інструкторами через онлайн-інструменти, такі як

вікторини, данмаку (горизонтальне текстове відображення коментарів в режимі реального часу за допомогою субтитрів) або через віртуальну взаємодію в кімнатах для відеоконференцій. Студенти відзначають комфортніший перегляд курсів на своїх ноутбуках у порівнянні зі спостереженням дисплею в аудиторії.

Існують два ключові фактори, які впливають на якість навчання – швидкість Інтернету та надійність програмного забезпечення. Тим не менш, поки що зарано визначати якість результатів навчання в такий спосіб. Досить важко відслідковувати

студентів, які мають труднощі. Оскільки викладачі не в змозі оперативно контролювати їх успіхи. Але це завжди складне питання, навіть при навчанні віч-на-віч.

² <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=2020031013551895>

Ознайомившись з різними онлайн-інструментами багато викладачів, особливо поважного віку, дуже хвилювалися під час проведення синхронного онлайн-викладання. Звичайно, потрібно добре попрацювати, щоб пристосувати дизайн курсів до нового контексту і на вивчення онлайн-технологій треба витратити багато часу. Але більшість викладачів мають сильну мотивацію оновити свій навчальний матеріал, щоб зробити його більш доступним як для студентів, так і для колег.

Оцінювання курсу, особливо деяких видів тестів, не так просто перенести в Інтернет. Особливу проблему викликають дисципліни, пов'язані з проведенням лабораторних експериментів. Хоча в деяких можуть бути задіяні системи моделювання.

Адміністрації університетів та управлінські структури можуть отримати очевидні вигоди від онлайн-освіти та технологій онлайн-офісу. Скориставшись консенсусом щодо онлайн-освіти, система управління закладом освіти, включаючи звичайні зустрічі та адміністративні процедури, може повністю перейти в Інтернет і може стати більш ефективною та простішою.

Університетам, можливо, доведеться надавати більш професійну підтримку студентам та постійну підтримку професійного розвитку викладачів, щоб допомогти їм у прийнятті нових умов організації діяльності та управління ЗВО. Що стосується освіти, то навчання в Інтернеті не дає гарантії якості знань. Керівники університету також повинні знати про проблеми цифрового розриву та справедливості у доступі до навчання студентів, які перебувають у неблагополучному становищі.

Найбільш вагомою перевагою онлайн-освіти може бути усунення кордонів між елітними університетами та суспільством. Університет Сіньхуа запропонував деякі свої курси для Університету науки і техніки Хуачжун (HUST) в Ухані, і тепер студенти HUST мають змогу насолоджуватися курсами від Сіньхуа вдома. Більш якісні освітні ресурси будуть доступнішими, покращуючи доступність вищої освіти для всього суспільства. Отримання громадянами освіти протягом життя також буде полегшено. Однак хороша модель інтернет-навчання є надзвичайно дорогою, коли справа стосується встановлення онлайн-систем та залученої роботи викладачів.

Підсумовуючи вищенаведене, криза дала елітним, традиційним університетам на базі власних кампусів унікальну можливість отримати систему повної онлайн-освіти. Якби не криза, таке випробування було б неможливим. Взагалі позитивний досвід зацікавлених сторін є дуже цінним, якщо прагнути розробити нову парадигму освіти, але потрібно докласти чимало зусиль для вирішення наявних проблем – як існуючих, так і можливих³.

Епідемія вірусу COVID-19 стала рушієм застосування новітніх технологій в освіті, викликала революцію інтернаціоналізації, якої насправді немає. Коронавірусна криза виявила величезний вплив на вищу освіту – так само як на економіку та життя мільйонів людей у всьому світі:

- університети зачинені, а викладання скасовано або здійснюється в онлайн-режимі через мережу «Інтернет»;
- конференції не проводяться або переводяться в дистанційний режим через мережу «Інтернет»;
- майбутні студенти не можуть скласти іспити, а міжнародні студенти не можуть дістатися до своїх кампусів або ж повернутися додому;
- програми навчання за кордоном скасовані;
- викладачів просять не їздити в уражені країни, або повністю уникати закордонних поїздок⁴.

Безпосередні наслідки та незручності, ймовірно, посиляться, оскільки коронавірус охопив майже всі країни та впливає на все більшу кількість людей. Але середньо- та довгострокових наслідків коронавірусної кризи буде не так й багато. Дехто з експертів вбачає ненавмисний позитивний вплив кризи на вищу освіту, зокрема на збільшення викладання і навчання в

³ <http://forea.kpi.ua/kriza-covid-19-tse-mozhlyvist-vidpratsyuvati-on-layn-navchannya/>

⁴ <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200312143728370>

інтернеті та пов'язане з цим скорочення вуглецевого сліду, а також на більш різноманітну міжнародну політику набору студентів, зменшуючи її залежність від однієї чи двох основних країн, особливо Китаю.

Реальність та тенденції, що спостерігаються в міжнародній вищій освіті, ймовірно, залишаться і вища освіта швидко повернеться до звичайного розпорядку — але, можливо, з меншою фінансовою стабільністю, ніж зараз у багатьох країнах та установах. Без сумніву, на рік або близько того зменшиться глобальна мобільність, особливо студентів, зокрема китайських студентів, які приїжджають до інших країн світу.

Після закінчення коронавірусної кризи може відбутися перебудова структури мобільності. Час показує постійні зміни в моделях і потоках міжнародних студентів. Однією з головних країн-відправників свого часу був Іран, а тепер його вплив майже непомітний. Потік студентів з Бразилії та Саудівської Аравії знизився, а з В'єтнаму та до певної міри з Індії зріс. В майбутньому очікується зростання кількості студентів з Африки — головним чином з Нігерії та Кенії.

Деякі приймаючі країни, особливо Австралія і Великобританія, а також деякі коледжі та університети в США стали фінансово залежними від міжнародних витрат студентами на навчання. Зрештою, міжнародна освіта оцінюється в 300 мільярдів доларів США в усьому світі. Коронавірусна криза показує, що ця залежність викликає багато питань: цілком ймовірно, що заклади, залежні від цього доходу, зіткнуться із значними проблемами.

Сьогодні посилюється вплив технологій на мобільність. Зараз багато університетів навчають своїх студентів дистанційно, оскільки кампуси в багатьох місцях закриті. Але якість онлайн-освіти поки що недостатня і студенти не завжди задоволені. Більшість викладачів у всьому світі не навчаються проводити дистанційні курси, не мають досконалої технології, необхідної для якісного викладання та навчання і не адаптували свої навчальні програми до особливостей інтернет. Є багато аспектів і способів, які слід враховувати: асинхронне чи синхронне навчання, ефективність керування груповими дискусіями в інтернеті, організація завдань та іспитів з використанням інтернет.

Тисячі студентів з Північної Америки та Європи, які навчались згідно ретельно спланованих, семестрових або коротших навчальних програм за кордоном, були повернуті додому. Наразі проблем дуже багато, але малоімовірно, що ці програми зазнаватимуть довготривалого скорочення. Швидше за все збільшиться тенденція до короткотривалих поїздок (менше восьми тижнів) та зросте залежність від «безпечних» країн. Як ми вже спостерігали, Франція та Іспанія невдовзі повернули свій переважний статус після терактів, які вони зазнали, і те саме станеться з Італією⁵.

Микола Майорс, методист в Південній баптистській теологічній семінарії (США), редактор в JBTS, кандидат наук, наводить слушні фактори, якими неможливо нехтувати. Педагоги та заклади думали, що вони мають багато років, перш ніж будуть втілені дистанційні заходи, але COVID-19 показав, що зараз потрібні найкращі практики. Вірус змусив багато закладів фізично закрити свої двері для студентів та викладачів (і більшості працівників). Існують чотири наслідки цього рішення важливі для студентів та викладачів:

- 1) онлайн-класи стали стандартним форматом для всіх форм викладання, а не лише дистанційного навчання;
- 2) заняття з аудиторій кампусу були перенесені в онлайн-формат через функцію веб-конференції. Це призвело до скорочення засобів викладання, яке заклади, викладачі та студенти сприйняли як надзвичайну ситуацію. Багато викладачів та студентів не звикли до онлайн-формату, але змушені були при звичаїтись за кілька тижнів або навіть днів;
- 3) студенти та адміністратори сприйняли такий стан як даність під час цього безпрецедентного семестру, але якщо перехід триватиме влітку та восени, тоді студенти та адміністратори очікують на вищу якість викладання, ніж це було можливо спочатку. Якщо навчальний заклад не підготує своїх викладачів до повноцінного переходу, то багато

⁵<http://forea.kpi.ua/covid-19-revolyutsiya-internatsionalizatsiyi-yakoyi-naspravdi-nemaye/>

студентів, які навчаються вдома, можуть поставити під сумнів закінчення нового онлайн-ступеня в поточному навчальному закладі;

- 4) вплив на допоміжний персонал ще належить узагальнити, але багато допоміжних засобів добре оснащені для онлайн-формату. Найбільша стурбованість для методистів буде, чи запропонують інститути ще контракти цього літа та восени. Деякі установи вже відмовили у контрактах на літо, але поки що не було масових скорочень. Якщо соціальне дистанціювання продовжиться, установи можуть переглянути договори та посади. Заклади, які не мають інтернет-департаменту, повинні негайно розпочати переформування свого бюджету для подолання потенційної кризи. Можливо, це відкриє нові позиції для допоміжного персоналу, які буде потрібно заповнити. За ідеальним сценарієм, наслідки пандемії зіграють на користь допоміжного персоналу, приносячи їм більше важелів впливу і популярності в наукових колах, змінюючи поточну траєкторію, що пригнічує допоміжний персонал вищої освіти.

Водночас варто врахувати, що й в науково-викладацькому складі персоналу ЗВО відбудуться структурні зміни. Досить численна когорта університетів у світі проголошують скорочення лекторських посад. На молодих педагогів, що виходять на ринок праці чекають випробування, зокрема, їхньої професійної компетенції в організації дистанційного викладання.

Через збільшення соціального дистанціювання та скорочення географічних переміщень, зменшена можливість особистого ознайомлення абітурієнтів з університетськими містечками. Актуальності набувають відео-знайомства з освітніми закладами та їх інфраструктурою. Віртуальне знайомство стає основним способом знайомства зі ЗВО. І ті заклади, що не вклали засоби в розвиток віртуальної присутності, втратять значну кількість потенційних студентів. Отже, цінність веб-сайту установи протягом наступного року реактивно зростає.

Якщо навчальна установа не надасть допомогу своїм здобувачам освіти, не задовольнить їх психологічні та фізіологічні потреби, які можуть дуже добре знати, то студенти без докорів сумління залишать свій навчальний заклад. ЗВО повинні довести студентам, що вони зацікавлені в них, або здобувачі освіти навчатимуться в іншому місці. Протягом цього безпрецедентного часу адміністративні працівники повинні звертатися до своїх студентів з особливою тактовністю та делікатністю, прийти до консенсусу при вирішенні питань оплати навчання, різних зборів. Для багатьох студентів, які сумлінно навчалися, відміна випускного викликає певний психологічний дискомфорт. Та й викладачі багато вклали у

кожного з цих студентів. І від того, як випускники прощатимуться з альма-матер, залежить в подальшому що вони розкажуть іншим, як університети впоралися з цими дорогоцінними для них моментами – їх враження, які вони передадуть майбутнім вступникам.

Ще одним випробуванням стає вплив вірусу на загальний бюджет через зменшення кількості відвідувачів, порожні гуртожитки, непотрібні комплекси харчування та скасовані події. Слабкіші заклади, які не змогли приєднатися до онлайн-освіти, зіткнулися з сильним економічним тиском, якщо соціальне відставання залишатиметься. Підприємства та сім'ї вже відчувають економічну невизначеність, що насувається протягом наступного календарного року. У 2008 році США зіткнулися з подібною економічною ситуацією, але багато ЗВО уникнули економічної кризи, вступників було достатньо. Незрозуміло, чи приймуть абітурієнти цього разу таке ж рішення. Університети повинні бути готові втрачати студентів із менш заможних груп; сім'ям, можливо, доведеться прийняти важке рішення про відмову своїм дітям у навчанні заради виживання сім'ї.

Найяскравішим наслідком, спричиненим кризою освіти, став відкритий доступ до баз даних, бібліотек, електронних книг, курсів, платформ та інших форматів онлайн-навчання. Академічна спільнота об'єдналася, щоб оприлюднити інформацію, яка найдовше ховалася за мурами плати. Мріється, щоб цей жест доброї волі був подовжений й після закінчення епідемії коронавірусу⁶.

На ринку освітніх послуг особливо потерпатимуть посередницькі та консалтингові організації, що допомагали абітурієнтам визначитися з вибором ЗВО. Без сумніву, коронавірусна криза є серйозною проблемою для суспільства, окремих людей та всієї вищої освіти. Але врешті-решт криза пройде, і, принаймні, у сфері інтернаціоналізації статус кво відновиться.

⁶ https://www.academia.edu/42409530/The_Future_of_Higher_Education_After_COVID

2. Огляд регіональних ринків освітніх послуг

2.1. Африканський регіон

Сфера вищої освіти Африки у цілому є найменш розвинутою у порівнянні з усіма континентами світу. Вона має безліч проблем, пов'язаних, головним чином, з недостатнім розвитком економіки, а також етнічними, міжнаціональними, релігійними, соціальним конфліктами тощо.

Лідери і уряди більшості африканських країн намагаються розвивати і науку, вбачаючи у цьому основний шлях підйому добробуту населення та досягнення цілей сталого розвитку.

Світова пандемія COVID-19, яка почала розповзатися по світу в кінці 2019 року, додала нових проблем і поставила нові виклики перед вищою освітою. З березня 2020 р. протикоронавірусні заходи почали приймати і країни Африки, тому більшість новин тепер пов'язані з цією бідюю.

Основні проблеми

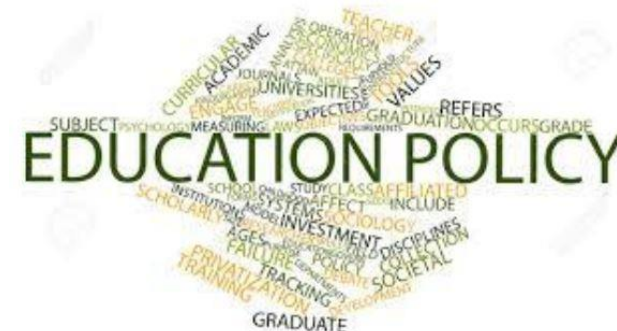
- В кінці січня 2020 р. в ряді університетів Південної Африки спалахнули протести студентів, які вимагали дозволити пройти їм безкоштовну реєстрацію та скасувати борги;
- відбулися протести через викрадення студентів в Ефіопії;
- Національна рада викладачів вищої освіти Алжиру закликала до безстрокового страйку проти зауважень міністра освіти щодо низької якості викладачів;
- хронічне недофінансування державних ЗВО Нігерії було визначено як основний фактор, що сприяє системній корупції у вищій освіті;
- міністр вищої освіти Південно-Африканської республіки Блейд Нізіманде застеріг як студентів, так і їх батьків щодо вступу до нелегальних або підставних коледжів;
- кількість випускників збільшується, але якість освіти недостатня, безробіття зростає, не вистачає кваліфікованих викладачів (країни Африки на південь від Сахари)

- низька якість Інтернет, часті відключення електроенергії. Відповідно до звіту Access Now, минулого року було значно збільшено кількість африканських країн, у яких відбувалось відключення Інтернет. У 2018 році було 10 таких країн і щонайменше 14 у 2019 році, включаючи Бенін, Габон, Еритрею, Ліберію, Малаві, Мавританію, Зімбабве, Камерун, Судан, Чад, Алжир, Єгипет, Ефіопію та Демократичну Республіку Конго.
- Covid-19 розкриває нерівність доступу до освіти. Онлайн-платформи дистанційного навчання будуть доступні лише тим, хто має доступ до даних Інтернету, смартфонів, планшетів та комп'ютерів, але залишає ні з чим студентів, які не мають доступу до цих технологій. А для всіх студентів висока вартість доступу до Інтернет може обмежити їх можливості дистанційного навчання. (Гана)

Офіційна політика освітніх закладів та контролюючих органів у сфері вищої освіти спрямована на:

- Полегшення отримання кредитів на навчання (Руанда);
- реалізацію Адіс-Абебської "Конвенції про визнання академічної кваліфікації по всій Африці та механізми обмеження відтоку мозків з континенту", яка вступила в дію з 2020 р. До неї приєдналися 13 держав континенту;
- встановлення вимоги до викладачі університетів мати досвід роботи в промисловості (Уганда);
- залучення іноземних студентів для навчання в країні з метою отримання іноземної валюти, яка буде використана для зменшення оплати за навчання для національних студентів (Зімбабве).
- проведення дослідження з загальною метою сприяти розвитку стійких, доступних, відповідних та якісних технічних, професійних, освітніх та навчальних кадрів (Гамбія).
- надання безкоштовних цифрових освітніх платформ у зв'язку із закриттям навчальних закладів. Затвердження альтернативних видів випускних іспитів. Замість екзаменів – дослідницькі проекти (Єгипет);
- підтримки університетів у боротьбі з COVID-19 (більшість країн Африки)
- прийняття європейської моделі публікації наукових видань (Південна Африка);
- стимулювання надання технологічних навичок студентів всіх спеціальностей, щоб вони могли вигідно конкурувати на світовому ринку праці (Уганда).

Події і заходи

Вища освіта Марокко переходить від системи ліцензій, магістрів, докторатів (LMD), яка використовується переважно у франкофонських країнах, до системи бакалаврських програм, яка використовується в англофонному світі, що сигналізує про намір вийти за межі Західної Європи, зокрема Франції, і підготувати своїх молодих людей до англomовного світу.

В деяких франкофонських країнах Африки планується перехід на навчання англійською мовою (Марокко, Алжир, Руанда).

На шостій сесії Африканського регіонального форуму з питань сталого розвитку, що відбулася в Зімбабве в лютому 2020 р., експерти погодилися, що Африка все ще не вийшла на шлях виконання ключових цілей Порядку денного до 2030 року і протягом наступного десятиліття необхідно досягти швидкого прогресу. Вищі навчальні заклади в Африці були закликані взяти на себе керівну роль у забезпеченні досягнення континентом цілей сталого розвитку ООН до 2030 року шляхом співпраці у галузі наукових досліджень, викладання та залучення громадськості.

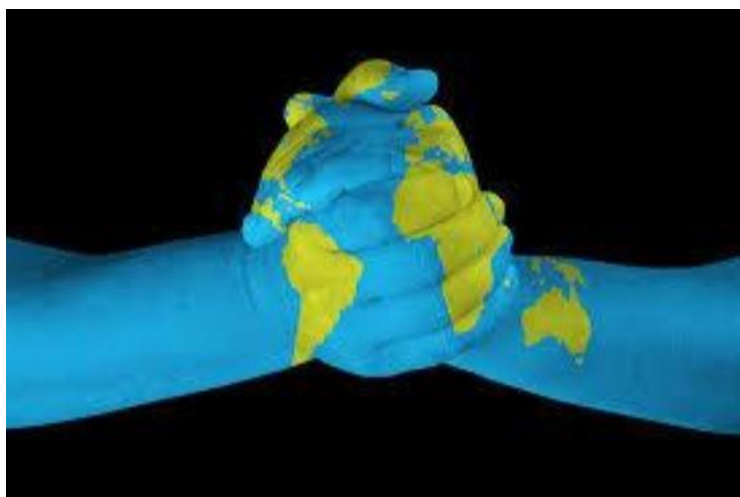

Університети Південної Африки взяли на себе зобов'язання завершити навчальний рік 2020 року та працюють над можливими сценаріями у невизначених обставинах у зв'язку з розгортанням пандемії COVID-19.

Академічна діаспора Африки допоможе відродити вищу освіту вдома. Пілотні програми в Гані, Південній Африці та Ефіопії показують, що багато вчених з африканських народів прагнуть запропонувати свої навички, ресурси та досвід.

Міжнародна співпраця

Єгипет та Швейцарія активізують відносини у галузі освіти. Генеральний директор Генерального органу з питань інвестицій та вільних зон Єгипту (GAFI) Мохамед Абдель Вахаб домовився з Гаєм Пармеліном, федеральним радником Швейцарії та керівником Федерального департаменту економіки, освіти та досліджень Швейцарії, активізувати економічні відносини, підписавши три меморандуми від взаєморозуміння. Меморандуми спрямовані на розвиток системи вищої освіти Єгипту, а також реформування сектору державних підприємств у країні.

Уряд Алжиру планує профінансувати навчання 400 аспірантів в Університеті Лімеріка (UL, Ірландія). Ця угода є частиною кроку Алжиру по переході з французької на англійську як офіційну мову викладання та навчання у вишах країни. UL підписав меморандум про взаєморозуміння з міністерством освіти Алжиру, а також контракт, що гарантує йому отримання 5,5 мільйонів євро у першому навчальному році. Вартість всього контракту повинна скласти приблизно 20 млн. євро за чотири роки.

Платформа дистанційного навчання Edmodo китайської компанії NetDragon допоможе єгипетським студентам навчатися в Інтернеті, оскільки нова епідемія коронавірусу спричинила закриття навчальних закладів в країні.

Компанії Джонсон і Джонсон, Microsoft і навіть Кока-Кола намагаються полегшити становище Кенії в ці важкі часи. Кока-Кола запропонувала забезпечити дезінфекцію медичного персоналу. IT-гіганти, що працюють в Кенії, пропонують допомогу в організації дистанційного навчання. Microsoft погодилася надати доступ до платформи Microsoft Teams. Google зробить доступним Google Hangouts для навчальних закладів для проведення відеоконференцій. Вони також запропонували допомогти Міністерству освіти використовувати YouTube для трансляції уроків у прямому ефірі.

USAID допомагає Марокко організувати дистанційне навчання під час епідемії коронавірусу

Наука та інновації

З метою активізації науково-дослідної діяльності в вищих навчальних закладах Цільовий фонду вищої освіти Нігерії у 2020 році збільшив наукові фонди університетів до близько 20 млн USD.

Підрозділ Панафриканського університету (PAU) з відкритого, дистанційного та електронного навчання, який пропонує безкоштовні, акредитовані онлайн-курси африканським студентам, був офіційно запущений у м. Яунде, Камерун.

Міністр з питань планування Єгипту Хала Аль-Саїд повідомила про наміри уряду протягом 2020/2021 р.р. удвічі збільшити обсяги державних інвестицій у сфері вищої освіти та наукових досліджень, які мають досягнути майже 1,5 млрд USD.

Президент Єгипту Абдель Фаттах Ель Сісі наказав розширити по всій країні мережу технологічних університетів, які забезпечать ринок праці висококваліфікованими спеціалістами.

Загальноафриканська програма навчання керівників з чистої енергії стартує в Південній Африці. У Вищій школі бізнесу Університету Кейптауна (UCT GSB) буде проходити третій етап Open Africa Power, нового академічного партнерства, яке має на меті підготувати нове покоління лідерів для просування енергетичного переходу в Африці.

Єгипет підвищить якість наукових досліджень. Міністерство вищої освіти Єгипту зараз намагається покращити якість наукових досліджень, запустивши нову програму "Science Up". Проект матиме бюджет у розмірі \$ 5 млн і буде спрямований на підвищення ефективності та результативності університетських науково-дослідних і дослідно-конструкторських лабораторій. Південна Африка використовує технологічні засоби для боротьби з наслідками COVID-19.

Віртуальне присвоєння ступенів (Південна Африка). Університет Преторії вручив 234 докторські та 1492 магістерські ступені під час віртуальної випускної церемонії.

Всі університети - члени Альянсу африканських дослідницьких університетів (ARUA) взяли на себе ініціативу в дослідженнях, направлених на вивчення дії вірусу в локальному контексті та підтримку пошук вакцини.

Університетські хаби допоможуть трансформувати промисловість (Зімбabwe)

2.2. Азіатський регіон

Проблеми

Моніторинг ринку освітніх послуг виявив наступні проблеми, з якими зіткнулись країни в Азіатському регіоні під час кризи COVID-19:

- порушення навчального процесу в усіх країнах Азії;
- невизначеність та відсутність розуміння стосовно термінів проведення випускних та вступних екзаменів;
- на фоні поширення пандемії COVID-19 спостерігається поява численних випадків расової та національної дискримінації. На початку кризи головними жертвами стали китайські студенти, після чого порушення поширились на уродженців африканського континенту;
- неготовність системи вищої освіти оперативно змінити формат на навчання в дистанційному режимі;
- низький рівень якості он-лайн курсів (Індія);
- висока залежність університетів від доходів від іноземних студентів;
- низький рівень академічної свободи (Китай, Гонконг);
- втручання держави (контроль над висвітленням результатів) в проведенні досліджень (Китай);
- відсутність можливостей юридичного захисту для студентів (Індія);
- негативний вплив коронавірусних обмежень на транскордонні дослідження (Японія);
- посягання на академічну свободу та демократію в кампусах, про що свідчать студентські протести проти уряду (Таїланд).

Тенденції

Народилася нова глобальна «економіка освіти». Зараз університети, викладачі та студенти в країнах, включаючи Китай та Австралію, повністю покладаються на онлайн-навчання для надання основних освітніх послуг.

У всьому регіоні і в окремих країнах спостерігається:

- глобальний перехід на формат дистанційного навчання;
- очевидне зниження рівня співробітництва у сфері міжнародних обмінів студентами та викладачами;
- збільшення взаємодії між урядами багатьох країн та студентами.
- університети прагнуть допомогти своїм студентам під час кризи як морально, так і фінансово (Китай, Індія, Пакистан);
- знижується рівень вибуття студентів у закладах вищої освіти (Індія) завдяки організації груп підтримки для студентів;
- після зниження рівня пандемії вірусу COVID-19 в окремих регіонах, деякі університети готуються до відкриття, розробляючи систему повернення до звичного режиму навчання з урахуванням запобіжних заходів;
- студенти медичних університетів отримують посилену практику, працюючи з лікарями та беручи участь у боротьбі з пандемією. Уряди країн узаконюють цю практику, даючи студентам право працювати повний робочий день.

Міжнародна співпраця

На міжнародній арені держави прагнуть підтримувати рівень міжнаціональної співпраці, проте очевидним є гальмування відносин, зокрема в частині академічних обмінів. При відносно стабільному попиту університети будуть дотримуватися курсу на інтернаціоналізацію.

Китай прагне стати більш відкритим для інших. З моменту впровадження політики відкритих дверей у 1978 році економіка Китаю стала значно більш відкритою для зовнішнього світу і тепер є важливим членом світової економіки.

КНР вважає важливим конкурувати за таланти на світовому ринку праці та підвищувати рівень інтернаціоналізації вищої освіти і досліджень, підвищуючи її глобальну конкурентоспроможність, частково спираючись на внесок закордонних талантів.

Помітний зростаючий тиск Китаю на різні сектори гонконгського суспільства, а також напруження та зниження обертів співробітництва між КНР та Австралією у сфері міжнародних обмінів студентами.

Наука та інновації

Попри негативний вплив коронавірусних обмежень на транскордонні дослідження спостерігаються і позитивні моменти у сфері наукових розробок. Про це свідчить креативний підхід до випускних в Японії, де випускників замінили роботи. Студенти брали участь у церемонії нагородження віддалено через додаток Zoom, могли керувати рухами роботів, а викладачі бачили їхні обличчя на екранах і спілкувалися з ними під час вручення диплому.

Споживчий попит та конкурентне середовище

Серед студентів Азії, незважаючи на кризовий період, користується попитом освіта в США, загальна кількість іноземних студентів постійно тримається (В'єтнам).

Університети втрачають велику кількість іноземних студентів через карантинні обмеження (Південна Корея, Японія). Найбільшого удару зазнають мовні школи через спалах вірусу, оскільки основними споживачами були студенти з інших країн (Японія).

Все більшим попитом серед азіатських студентів будуть користуватися внутрішньорегіональні заклади вищої освіти, яким будуть надавати значну перевагу студенти, не маючи можливості навчатись закордоном.

Топ університети Гонконгу відмічають, що ряд їхніх предметів падає в останніх глобальних рейтингах та мають побоювання, що постійні соціальні заворушення в місті ще більше вплинуть на їх конкурентоспроможність.

Таким чином, у зв'язку зі світовим поширенням коронавірусу, університетам в усьому світі необхідно швидко пристосуватися до нових умов життя та не покладатися на те, що ситуація зміниться найближчим часом. Чим швидше університет опанує формат дистанційного навчання – тим успішнішим він стане на глобальному ринку вищої освіти.

Одним із перших перевів всі свої курси в мережу китайський університет Сінхуа. Викладачі пропонують свої лекції чи викладання через онлайн-платформу навчання Rain Classroom і платформи відеоконференцій, а також перевіряють різноманітні технології для забезпечення кращої взаємодії зі студентами.

2.3. Країни СНД

Основні проблеми

- Неналежна якість надання освітніх послуг окремими ЗВО, грубі порушення правил прийому, недотримання розкладу занять. Комітет із забезпечення якості в сфері освіти і науки МОН Республіки Казахстан позбавив ліцензії Регіональний соціально-інноваційний університет;
- освітній процес не повністю забезпечений якісним професорсько-викладацьким складом. Зупинені ліцензії Центрально-Азіатського і Казахстанського морського університетів.

Офіційна політика

Олександр Лукашенко підписав розпорядження «Про надання грантів Президента Республіки Білорусь на 2020 рік», яке на підтримку талановитих фахівців в пріоритетних для країни сферах діяльності. Виділені кошти будуть спрямовані на дослідження і розробки в галузі фізико-математичних, технічних, медичних, біологічних, хімічних, сільськогосподарських, економічних наук; підвищення якості навчання учнів та студентів за рахунок розробки та застосування сучасних методик і навчально-методичного забезпечення.

вирішити багато питань:

- школи країни перейшли на оновлений зміст;
- в коледжах ведеться реалізація проекту «Безкоштовне нібито для всіх»;
- університетам надана академічна і фінансова самостійність;
- активність публікації казахських вчених в найпрестижніших журналах зросла в 2,5 рази.

В Республіці Казахстан у 2021 році змінять систему управління у сфері освіти. Всі районні та міські відділи освіти будуть передані областям. Передачу відділів освіти буде здійснено зі збереженням статусу юридичної особи. При цьому відділи освіти будуть підзвітні і підконтрольні управлінням освіти. З передачею функцій буде передано і адміністрування бюджетних коштів.

Урядом Республіки Казахстан розглянуто питання реалізації Державної програми розвитку освіти і науки РК на 2016-2019 роки та проекту до 2025 року. В держпрограмі на 2016-2019 роки було передбачено реалізацію 12 індикаторів, 71 показника і 262 заходів. Виконання держпрограми склало 92%, заходів — 98,8%. В цілому реалізація держпрограми дозволила

В даний час перед системою освіти і науки стоять нові цілі і завдання. Для їх вирішення за дорученням глави держави розроблена нова держпрограма розвитку освіти і науки на 2020-2025 роки, в основу якої покладено ряд стратегічних і програмних документів.

У 2020 році в Узбекистані відкриється п'ять педагогічних інститутів. Це передбачено постановою президента республіки. Навчальні заклади будуть фінансуватися з держбюджету.

В Грузії міністерства освіти і культури можуть знову стати окремими відомствами. Об'єднання відомств відбулося в 2018 році в процесі оптимізації кабміну, коли кількість міністерств скоротилася до 10. Процес поділу міністерства почнеться з 2020 року. Для цього, парламент повинен прийняти відповідні поправки в законодавство.

За постановою уряду Грузії від 23 березня 2020 року, навчальний процес в Грузії з огляду на пандемію коронавірусу відкладений до 21 квітня. Адміністрації освітніх і науково-дослідних установ переходять на режим віддаленої роботи (за винятком невідкладних потреб). Забороняються всі види тренінгів, конференції, семінари, крім дистанційних форм.

Події і заходи

В Мінському державному лінгвістичному університеті пройшла підсумкова колегія Міністерства освіти Республіки Білорусь. Міністр освіти Республіки Білорусь І.В. Карпенко зазначив, що в звітному році національна система освіти отримала високу міжнародну оцінку. Згідно зі звітом ПРООН про людський розвиток в 2019 році за показниками в сфері освіти Республіка Білорусь увійшла до групи 30 найбільш розвинених країн світу.

У 2019 му році на 40-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в Парижі Вірменія була обрана членом Міжнародного бюро освіти ЮНЕСКО (на період 2019-2023 рр.) І членом правового Комітету Генеральної конференції (на 41-у сесію). А 21 січня 2020 го року в Женеві рішенням Міжнародного бюро освіти ЮНЕСКО Вірменія була обрана Головою Керівного комітету Ради на 2020-2021 рр.

Міжнародне співробітництво

Назустріч один одному: Білорусь - Китай

Трохи більше року тому в Даляньському університеті відбулася церемонія відкриття Року освіти Білорусі в Китаї. В даний час між університетами двох країн більше 400 прямих договорів про співпрацю в 2019 році підписані 32 договори. Протягом попереднього року Республіку Білорусь відвідали понад 40 делегацій закладів освіти Китайської Народної Республіки, а делегації білоруських установ освіти більше 30 разів відвідали Китайську Народну Республіку.

В рамках Року освіти на базі університетів Китаю відкриті три центри вивчення Білорусі, а також Білорусько-Китайський науково-дослідний центр, основним видом діяльності якого стане вивчення та порівняльний аналіз політики розвитку Білорусі та Китаю. Завершуються підготовка до відкриття Інституту Конфуція на базі закладу освіти «Брестський державний університет імені А.С. Пушкіна».

Реалізація Року освіти Білорусі в Китаї дозволила спільними зусиллями не тільки істотно наростити динаміку двосторонньої взаємодії в сфері освіти та університетської науки, зміцнивши прямі міжуніверситетські зв'язки і реалізувати ряд взаємовигідних проектів, а й сформуванню колосальний потенціал для його подальшого розвитку на благо двох країн.

Білорусь — Єгипет: робота на перспективу

У міністерстві освіти Республіки Білорусь відбулася зустріч Міністра освіти І.В. Карпенко з Надзвичайним і Повноважним Послом Арабської Республіки Єгипет в Російській Федерації та Республіці Білорусь (за сумісництвом) І.Т.Насром. В ході зустрічі сторони обговорили питання подальшої взаємодії в сфері вищої освіти, молодіжної політики та оздоровлення дітей.

Міністр освіти Республіки Білорусь Карпенко І.В. в рамках офіційних заходів відвідав виставку «Білорусь — Єгипет: партнерство, звернене в майбутнє», яка розгорнута містилася в комплексі «Аль-Маса Кепітал» (Нова адміністративна столиця Єгипту), де на стенді Міністерства освіти представлені науково-технічні та інноваційні розробки білоруських вузів.

Ще один вуз Азербайджану видаватиме магістрам подвійний диплом

Між Азербайджанським державним педагогічним університетом (АДПУ) і Університетом Джорджа Вашингтона (США) підписано угоду по двохдипломній програмі.

Наука та інновації

В Гомельському державному університеті відкрили лабораторію інженерно-технічної творчості STEM-Hub.

В лабораторії школярі старших класів і студенти зможуть реалізувати свої ідеї та отримають можливість подальшої роботи над вдалими проектами під керівництвом досвідчених викладачів, представників інженерних компаній і підприємців.

На форумі IDC Future of Work Forum 2020, що відбувся у м. Алмати обговорювалось, з якими викликами у сфері освітніх систем і ринку праці суспільство зіткнеться в найближчому майбутньому.

Вже протягом найближчих п'яти років понад третина затребуваних навичок на ринку праці зміниться у зв'язку з цифровою трансформацією. У зв'язку з цим міністерством розробляється Атлас нових професій по 9 основним пріоритетним галузям економіки, які потребують кадрів: видобуток корисних копалин і металургія, видобуток і переробка нафти, сільське господарство, транспорт і логістика, ІТ, машинобудування і метали, туризм, енергетика, будівництво і будівельні матеріали. Готується перелік затребуваних на ринку праці професій на перспективу 3-7 років. Всі професії розділені на три напрямки: нові, які змінюються і які зникають. В даний час Атлас готовий на 80%,

Споживчий попит та конкурентне середовище

У Барановицькому державному університеті Білорусі з'являться дві нові спеціальності. З нового навчального року на інженерному факультеті почнуть підготовку за фахом «виробництво виробів на основі тривимірних технологій», а на факультеті економіки і права відновиться підготовка кадрів за спеціальністю «економіка і організація виробництва».

Білоруський державний технологічний університет (БДТУ) збільшив вартість навчання.

3. Прогноз наслідків пандемії для ЗВО

Башар Х. Малкаві, декан і професор юридичного факультету Шардського університету (ОАЕ), узагальнив значні виклики та наслідки, які пандемія Coronavirus 2019 (COVID-19) викликала для світової спільноти вищої освіти, зокрема, у 20 країнах завдяки аналізу вторинної інформації, використовуючи університетські та урядові джерела. Було виявлено, що спектр реакцій працівників вищої освіти існує в діапазоні від відсутності відповідей до стратегій соціальної ізоляції на території кампусу та швидкого перероблення навчальних програм для повноцінних пропозицій в мережі «Інтернет». Зроблена спроба оцінити спритність вищої освіти при підготовці до пандемії, адже є значні можливості вчитися на педагогічних розробках інших університетів, щоб посилити колективну відповідь на COVID-19 зараз і в майбутньому.

Синтез та мета-аналіз двадцяти країн у всіх шести регіонах Всесвітньої організації охорони здоров'я (2020с) виявили чіткі подібності та відмінності у підходах, прийнятих у вищій освіті на основі економічного статусу кожної країни, використовуючи Світову економічну ситуацію та перспективи (WESP, 2020) категорії, статус COVID-19 відповідно до кількості випадків на мільйон населення (Worldometer, 2020) та ЮНЕСКО (2020) моніторингу закриття освітніх закладів.

Майже всі країни, віднесені до категорії розвинених економік, повідомляють про велику кількість випадків на мільйон населення. Жоден не застосував підходу - створення перерви в семестрі, і більшість закриває кампуси та переходить до онлайн-занять, за винятком США. Це напротивагу категорії країн, що відносяться до економік, які розвиваються. Поки більшість закрили свої навчальні заклади, у Бразилії та Сінгапурі продовжують існувати локалізовані закриття, а не загальнодержавна політика. Відповідно до ЮНЕСКО (2020), немає загальнодержавної політики щодо закриття шкіл для Бразилії, Канади, Гренландії, Російської Федерації та США. Університети в Китаї, Гонконгу, Індії, Республіці Корея (Південна Корея) та Південно-Африканської Республіки обрали підхід - запровадити зміни в семестрі (продовження або ранішній початок). З них, Китай, Гонконг і, певною мірою, Республіка Корея (Південна) та Південна Африка запровадили онлайн-стратегії навчання для підтримки продовження навчання студентів.

За винятком Малайзії, Республіки Корея (Південна) та Індонезії, аналіз також показує, що країни ближче до Китаю або з більшою кількістю випадків COVID-19 на один мільйон їх населення запровадили цифрову стратегію вищої освіти по всій країні. Цікаво, що в Малайзії реакція полягала в переході в інтернет, але постачальники вищої освіти тепер отримали

доручення не надавати онлайн навчання для обмеження руху. В країнах, що ще не досягли росту, є можливість для постачальників вищої освіти створити свою онлайн-стратегію навчання.

Однак, перехід від традиційного або змішаного навчання до повністю віртуального та онлайн-стратегія надання послуг не відбудеться одночасно і пов'язано з багатьма викликами на цьому етапі, як-от: відсутність інфраструктури для домашнього офісу (чи є у науково-педагогічного персоналу достатня кількість обладнання для запису та чи наявна пропускна здатність інтернету?), студентська інфраструктура (як студенти можуть отримати доступ до інтернету і віртуальний контент із віддалених місць? Як організувати доступ до контенту з юрисдикцій, де доступ до Інтернету контролюється та обмежується урядом?) та загалом наявність достатніх навичок, необхідних для професійного проектування та роботи в інтернеті / віртуальній освіті, і це лише декілька ключових.

Аналіз підкреслив варіативність всередині країн щодо організацій вищої освіти при впровадженні цифрових стратегій, які в значній мірі засновані на доступних ресурсах для організації та когорті студентів, які відвідують організацію. Це було помітніше в країнах, що класифікуються як економіки, які розвиваються. Наприклад, з Йорданії повідомили про кілька низькотехнологічних рішень для підтримки Інтернет-занять, включаючи презентації PowerPoint та безкоштовні програми, такі як Skype, Google Classroom, Moodle, та Facebook. Вони можуть залучати своїх учнів до наявних ресурсів, щоб мінімізувати негативний вплив на навчання, де це можливо. Хоча багато закладів освіти в країнах, де багато з них були закриті, від початку зосереджені на переході в онлайн-середовище, то тепер увага приділяється онлайн-педагогіці в інтернеті. Ніколи ще не було настільки вчасної, спільної та колективно-глобальної реакції та одностайного звернення до принципів найкращої практики онлайн-навчання. І в часи глобальної кризи є можливість для обміну ресурсами та досвідом у всьому світі для забезпечення продовження освіти студентами перед обличчям COVID-19.

На превеликий жаль, необхідно визнати відсутність перевіреної інформації на сьогодні про педагогічні підходи та принципи, що приймаються при швидкому переході до цифрової освіти. Це може бути потенціалом для застосування гнучкіших та інноваційніших цифрових методів навчання, але також може призвести до зниження якості в той час, як основна увага приділяється зменшенню доходів. Університетам, які швидко переходять на нові інструменти здійснення своєї діяльності, потрібно усвідомлювати свої спроможності постійно контролювати якість навчального процесу.

За наявності більш точних даних, можна було б відобразити темпи технологічного переоснащення серед університетів від початку спроб перечекаати період двотижневого карантину. В результаті визначаються дві крайності: з одного боку – мінімальна реакція згідно вимог уряду (наприклад, 1,5 метра соціальна відстань, скорочені соціальні збори), а з іншого боку – є університети, які швидко закрили свою діяльність в реалі та перейшли до цифрової освіти. Деякі заклади освіти, вже були частково підготовлені для цього, враховуючи, що мали змішане навчання або навіть повні онлайн-пропозиції. Отже, можливість подальшого розвитку сфери освіти – це підтримка обміну знаннями з вимогою сектору – студенти зможуть отримати цифрову, але високоякісну освіту, без шкоди для академічної якості та стандартів навчальних планів. Позиції університетів щодо запровадження тих чи тих цифрових інструментів найближчим часом істотно зміняться, зокрема, коли уряди виносять різноманітні директиви, що стосуються обмежень на зібрання, соціальні заходи тощо. Університети мають відігравати значну роль в підтримці суспільства при переході до обмеженого соціального спілкування, людству ще доведеться тривалий час залишатися вдома, а заклади вищої освіти можуть бути цінним доповненням до їх продуктивного домашнього середовища як у короткостроковій, так і потенційно середньостроковій перспективі⁷.

Як зменшити вплив коронавірусної кризи на університети? Пропонується гнучкість та дистанційне навчання. За словами фахівців, для зменшення будь-яких потенційних негативних наслідків коронавірусної кризи університети повинні зосередитись на впровадженні більш гнучких процесів прийому та посиленні своїх комунікаційних стратегій.

Вінченцо Раймо, експерт з питань транснаціональної освіти, вважає, що «найкращі університети — це ті, які традиційно є більш гнучкими» щодо прийому студентів.

Джон Брюер, головний виконавчий директор Північного консорціуму (NCUK), який забезпечує підготовку та відбір потенційних міжнародних студентів, що бажають навчатися у Великобританії, Австралії, Новій Зеландії, США та Канаді, сказав, що організація прагне запропонувати більш гнучкі рішення для студентів та установ. Зарубіжним студентам, які пройшли кваліфікацію в NCUK і їм гарантоване місце в одному з університетів-партнерів, буде запропоновано на першому курсі навчатись дистанційно у своїй країні, перш ніж переїхати до навчального закладу на другий та третій роки, сказав він.

Джанет Ілієва, засновниця та директор міжнародної консалтингової агенції з питань освіти Education Insight висловила думку, що здатність університетів «добре спілкуватися зі студентами і батьками» та пропонувати «заспокійливі

⁷ https://www.academia.edu/42521089/COVID-19_20_countries_higher_education_intra-period_digital_pedagogy_responses

повідомлення» має «критичне значення». Однак вона підкреслила, що коронавірус є «тимчасовим явищем» і навряд чи матиме тривалий вплив на заражування студентів.

Тим часом, кілька масових відкритих онлайн-курсів (МООС) оголосили про зміни, які зможуть допомогти університетам розширити своє онлайн-забезпечення та послабити вплив епідемії коронавірусу.

Coursera зробила весь каталог навчальних курсів безкоштовним для університетів у всьому світі, а edX запустив свою програму віддаленого доступу, яка надаватиме студентам своїх партнерських установ безкоштовний доступ до курсів та програм від усіх партнерів edX, що беруть участь в ініціативі, а не лише їх власних.

Платформа цифрової освіти FutureLearn розробила нову функцію FutureLearn Campus, яка дозволяє університетам надавати власним студентам та персоналу необмежений доступ до онлайн-курсів на додаток до курсів для широкої громадськості, як це було раніше. Джастін Кук, головний директор з питань контенту та партнерства FutureLearn, заявив, що ця функція була оперативно реалізована у відповідь на зростання попиту на онлайн-освіту після спалаху коронавірусу⁸.

Експерти у галузі вищої освіти — Філіп Альтбах та Ганс де Віт з Center for International Higher Education, Бостон коледж, США намагаються окреслити ймовірні наслідки пандемії коронавірусу, що потребуватимуть особливої уваги.

Виживуть найсильніші. Науково-дослідницькі університети та провідні світові ВНЗ, які визнані у всьому світі та мають стабільний потік доходів, оговтаються першими. Їх провідна роль у вищій освіті залишиться і, можливо, навіть посилиться. Співробітники та студенти цих закладів, як правило, краще захищені під час кризи і такі ВНЗ зможуть залучати нових студентів, а також вирішувати інші проблеми.

На іншому кінці спектру знаходяться ті заклади, які піддаються найбільшій небезпеці – приватні установи, які погано фінансуються і повністю залежать від плати за навчання. Ця реальність особливо стосується країн з низьким рівнем доходів, де у вищій освіті все більше домінує низькоякісний приватний сектор.

⁸ <http://forea.kpi.ua/yak-zmenshiti-vpliv-koronavirusnoyi-krizi-na-universiteti-gnuchkist-ta-distantsiyne-navchannya/>

Значна частина глобальної масифікації, а також міжнародної мобільності студентів була зумовлена появою середнього класу — ці групи, ймовірно, найбільше постраждають від змін у вищій освіті після коронавірусу. Згідно з однією з оцінок у США, можливо, закриється 20% ВНЗ.

Наукові дослідження. Після кризи COVID-19, коли важливість досліджень для управління та виходу з кризи, розробки вакцин, а також підтримка суспільства у відповідних важливих проектах стали очевидними для політиків і громадськості, можливо, провідні науково-дослідні установи отримають більше уваги та фінансування, зокрема спеціалісти, що спеціалізуються на науках про життя.

Глибока фінансова криза. Під час кризи COVID-19 університети – як державні, так і приватні – з моменту їх закриття на карантин негайно стикаються з фінансовими проблемами. Незрозуміло, яким чином буде здійснюватися вступна кампанія у найближчі один-два роки. Багато університетів вже припинили наймати нових співробітників.

Для престижних приватних університетів, головним чином з США, з падінням фондового ринку втратили цінність фонди цільового капіталу. Більшість з них відновиться, але в середньостроковій перспективі вплив буде відчутним. Через великі видатки, спрямовані на стабілізацію економіки під час кризи, цілком ймовірно, що майбутні державні асигнування на вищу освіту скоротяться.

Зростання нерівності. Вища освіта в усьому світі та всередині країн характеризується нерівністю всіх типів. Криза COVID-19, ймовірно, посилить ці нерівності.

Дистанційна освіта проти очної. У всьому світі університети вимушені були перейти на 100% дистанційне навчання. Повідомлялося про значні успіхи, але також і про невдачі. Можливості доступу до відповідних технологій та швидкість інтернету — або взагалі навіть доступ до інтернету — стали суттєвими викликами, що відображають, знову ж таки, глибокі нерівності між студентами.

У той час, як вивчається досвід, вдосконалюються навички викладацького складу (головним чином завдяки практиці), а платформи навчання та навчальні програми в інтернеті покращуються, є сумніви, що у вищій школі відбудеться глибока і тривала «технологічна революція». Але криза COVID-19 значно розширить використання дистанційної освіти, і відтепер викладачі мабуть з все більшим ентузіазмом будуть використовувати можливості, які пропонують гібридні моделі навчання.

Все ж очевидно, що з багатьох причин студенти та викладачі будуть і в подальшому віддавати перевагу очній вищій освіті. Традиційний метод навчання може стати привілеєм багатших студентів, які навчаються у топових університетах.

Міжнародна мобільність студентів. Освітній ринок стане ринком покупця, в якому в найближчі роки заклади будуть «полювати» на дефіцитних міжнародних студентів. Але цей ринок буде набагато вразливішим, конкурентоспроможнішим, менш масовим, і домінування може певною мірою перейти від країн з високим рівнем доходу до країн із середнім рівнем доходу, які можуть запропонувати менші витрати. На відновлення цього ринку піде не менше п'яти років.

Інфраструктура вищої освіти, яка розвивалася в останні десятиліття — агенти, підготовчі програми та кадрові компанії — різко скоротиться і для виживання потрібно буде адаптуватися до нових моделей.

Проходження навчальних програм за кордоном, в яких студенти беруть участь протягом року, семестру чи навіть коротших періодів, може зазнати ще більших проблем, оскільки студенти тепер враховують можливі ризики та проблеми при отриманні досвіду, який є обов'язковим для їхнього успіху в навчанні.

В Європі флагманська програма Erasmus + може наštтовхнутися на серйозні скорочення замість очікуваного збільшення фінансування. У США один з найбільших постачальників навчання за кордоном, Рада з питань міжнародних освітніх обмінів (Council on International Educational Exchange), оголосила про ліквідацію 600 робочих місць.

Жодної академічної революції. Хоча неможливо зробити чіткі прогнози у розпал найбільшої за століття світової кризи в галузі охорони здоров'я, наслідки для вищої освіти будуть значними та переважно негативними, посилюючи прогалини та нерівності між учнями, установами та країнами. Суттєві зміни відбудуться в усьому світі з високою імовірністю того, що університети в найбіднішій частині світу постраждають більш серйозно⁹.

1. Диверсифікація поставок від Китаю

COVID-19 виявив крихіткість надмірної залежності від китайських постачальників. І це стосується не тільки товарів.

Коледжі та університети у всьому світі, особливо ті, що сильно залежать від іноземних студентів — з Австралії, Канади, Нової Зеландії та США, вже не можуть очікувати такої кількості китайських студентів, яку вони отримували

⁹ <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200402152914362>

протягом десятиліть. За даними Інституту міжнародної освіти, три чверті американських коледжів та університетів повідомили про негативний вплив COVID-19 на набір студентів у цьому році. Важливо пам'ятати, що у США навчалось 370 000 китайських студентів, або 33,7% від загальної кількості міжнародних студентів. Зменшення кількості студентів з Китаю вже вплинуло на економіку Австралії, Нової Зеландії та Канади.

2. Розширення дистанційного навчання

Більшість коледжів та університетів у всьому світі призупинили чи припинили очне навчання та замінили його викладанням в інтернеті. Мудрість та необхідність розширення варіантів навчання в інтернеті та MOOC вже не можна заперечувати. Президенти, віце-канцлери, протести та академічні декани будуть змушені переглянути, яку частину навчальних курсів пропонуватимуть особисто та яку частину - дистанційно.

3. Застосування методів набору через Інтернет

Практика прийому на роботу та на навчання зміниться. На сьогодні по всій Азії вступні іспити відкладені, що врешті-решт вплине на осінній набір студентів-першокурсників. Наприклад, скасування в Китаї екзаменів по SAT, TOEFL, GRE та GMAT вплине на майбутнє вступників до бакалаврату та магістратури у США на осінній семестр. Для залучення абітурієнтів у майбутньому декани та рекрутери будуть використовувати Інтернет. Гнучкі терміни подання заявок та перегляд кваліфікаційних даних вимагають переоцінки поточної практики набору та прийому.

4. Підвищення ролі телеконференцій

Більшість компаній, коледжів та університетів заборонили всі неосновні поїздки для працівників. Поїздки на великі відстані частково замінять телеконференції.

5. Все більше студентів навчатимуться ближче до дому

Конкретні групи студентів приймуть рішення навчатися ближче до дому. Згідно з доповіддю, опублікованою QS, майбутні азіатські студенти для отримання вищої освіти будуть все частіше звертатися до внутрішньорегіональних університетів. Саймон Еммет, генеральний директор IDP Connect, вважає, що значна кількість студентів вивчають варіанти навчання в Малайзії, Південній Кореї та Сінгапурі.

Таким чином, поточна ситуація змусить керівників держав, корпоративних глобальних лідерів і адміністраторів вищої освіти детально вивчити можливі перспективи та врешті-решт сприятиме переорієнтації ринків та студентів. «У 1665 році Кембриджський університет закотився через чуму. Ісаак Ньютон вирішив працювати вдома. Він відкрив диференціальне та інтегральне числення і закони руху», слушно зазначив Падді Косгрейв, виконавчий директор Web Summit¹⁰.

Експерти у галузі освіти передбачають, що мобільність міжнародних студентів оговтається від світової пандемії коронавірусу не раніше, ніж через п'ять років, оскільки криза поставить перед університетами «надзвичайний набір викликів».

Такий погляд Саймона Маргінсона, директора Centre for Global Higher Education – Центру глобальної вищої освіти, який він виклав на першій віртуальній ітерації щорічної конференції UUKi. Оскільки у світі спостерігається економічний спад — втрата світового ВВП становить до 10 % — середній клас, який підтримував зростання міжнародної освіти, тимчасово скоротиться, припустив він.

Прогнозується, що фактори здоров'я, пов'язані з пандемією COVID-19, впливатимуть на цей сектор у наступні 12 місяців, а економічний спад призведе до «дуже довгого періоду відновлення». «Ми, як сектор, маємо дуже важку фінансову прірву», — погодився віце-канцлер Університету Ексетера Стів Сміт. Він також заявив, що надійні прогнози щодо прийому міжнародних студентів і залучення викладачів на наступний рік неможливі.

Маргінсон вказав, що найбільше впливають на пандемію ринки, що розвиваються — Південна Азія, Індія, Пакистан, Бангладеш, Непал та Африка на південь від Сахари. «Конкурентні ефекти будуть більшими, ніж раніше», — додав він. Крім того, заклади охорони здоров'я та репутація в країнах призначення освіти «стануть надзвичайно важливими». Маргінсон також зазначив, що поштовх до зрушення мобільності студентів дадуть країни Східної Азії, де наслідки пандемії будуть подолані швидше, ніж у їх партнерів.

У зв'язку з поширенням коронавірусу COVID-19 всі провідні організації, наприклад, Центр європейських проектів за погодженням з Органом Управління Програми (Міністерством фондів та регіональної політики Польщі), *Національного Еразмус+ офісу в Україні (НЕО в Україні)*, Національний контактний пункт DAAD в Україні тощо, прийняли рішення

¹⁰ <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20200324065639773>

перенести тренінги, конференції, інші заходи заплановані на березень та початок квітня або у дистанційну форму або на пізніші терміни. Про нові дати повідомляється на їх сайтах, а про невизначені – нададуть інформацію як тільки стабілізується ситуація і буде можливим прийняття відповідних рішень.

Матеріали, підготовлені для подібних тренінгів, публікуються на веб-сайтах Програм. У той же час повідомляють, що зі співробітниками секретаріатів, офісів, контактних пунктів можна зв'язатися, використовуючи телефонний та електронний зв'язок. У будь-якому випадку будуть застосовуватися гнучкі заходи, про які, а також необхідні для них документи, контакти команд на період карантину та інші деталі можна дізнатися за посиланнями на сайтах відповідних Програм.¹¹

Наприклад, з освітніми розробками в рамках таких проєктів і навчальними результатами команд проєктів Еразмус+: Розвиток потенціалу вищої освіти можна ознайомитися у відкритому доступі (при використанні матеріалів необхідно посилатись на першоджерело та авторів)¹²:

- BIHSENA «Поєднання інновацій, здоров'я і суспільств: освітній розвиток потенціалу в сусідніх регіонах Східної Європи» - 9 курсів; 2 онлайн-курси представлені на платформі Coursera - за посиланням.
- TAME «Навчання на медичних помилках» -36 сценаріїв та логарифми виконання - за посиланням.
- DocHub «Структуризація співпраці щодо аспірантських досліджень, навчання універсальних навичок та академічного письма на регіональному рівні України» - програма курсу (3 модулі) з академічного письма - за посиланням.
- GameHub «Співробітництво між університетами та підприємствами в сфері індустрії ігор в Україні» - 34 модулі - за посиланням (log: guest, pass: gamehub).
- ALIOT «Інтернет речей: нова освітня програма для потреб промисловості та суспільства» - підручник – Volume 1, Volume 2, Volume 3; 15 практикумів - за посиланням.
- MASTIS «Створення сучасної магістерської програми в галузі інформаційних систем» - 8 курсів; 3 посібники - за посиланням.
- GeSt «Гендерні студії: крок до демократії та миру в сусідніх до ЄС країнах з різними традиціями» - 12 курсів від українських партнерів за посиланням та понад 50 курсів від інших партнерів проєкту за посиланням.

¹¹ <http://forea.kpi.ua/koronavirus-spetsialni-zahodi-dlya-erasmus-ta-horizon-2020/>

¹² <http://erasmusplus.org.ua/novyny/2856-znakodytes-na-karantyni-ta-shukaiete-novi-onlain-resursy-dlia-vashoho-profesiinoho-rozvytku-rezultaty-erazmus-proiektiv-takozh-stanut-v-nahodi.html>

4. Організація міжнародної діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського в період карантину

КПІ ім. Ігоря Сікорського наразі продовжує активну діяльність в період загроз та обмежень, викликаних поширенням коронавірусу. Всіх здобувачів освіти переведено на дистанційну форму навчання, а робота колективу переважно ведеться у режимі віддаленої роботи. І хоча на період карантину скасовується проведення особистого приймання громадян посадовими особами КПІ, а також заходи, в яких бере участь понад 10 осіб, колектив активно використовує сучасні засоби сучасних ІКТ. Усі нарадчі заходи проводяться в телефонному режимі або у форматі відеоконференцій, співробітництво з партнерами активно триває у формі електронного листування, вебконференцій¹³.

Карантин прискорив запровадження цифровізації в університеті та надав виключну можливість протестувати в великих масштабах охоплення всього освітнього процесу та ще й розгортання платформи дистанційної освіти у скорочені терміни. За першу пару тижнів до неї приєдналося близько 5 тисяч студентів, які мають можливість опанувати навчальний план за кількома сотнями дисциплін та курсів на платформі дистанційного навчання "Сікорський" (Sikorsky Distance Learning Platform). Це відкрите віртуальне навчальне середовище університету, яке надає адміністраторам, викладачам та студентам широкі можливості для створення навчальних курсів і технологій для дистанційної роботи.¹⁴

Задля дотримання термінів проведення заліків та екзаменів, які заплановані за графіком, наразі після проведення контрольного заходу викладач заповнює електронну відомість, зберігає дані і вони вже є доступними для працівників деканату. Передача даних між двома системами «Електронний кампус» та автоматизованої системи «Деканат» буде здійснюватись автоматично. Такий механізм не тільки полегшує життя викладачам, а й дає можливість не змінювати графік проведення семестрового контролю навіть в умовах карантину.¹⁵

Карантин не завадив КПІ імені Ігоря Сікорського провести традиційний фестиваль для абітурієнтів AbitFEST – подію, під час якої вступники та їхні батьки можуть познайомитися з університетом, дізнатися про подробиці вступної кампанії та

¹³ <https://kpi.ua/node/17983>

¹⁴ <https://kpi.ua/distance-sikorsky>

¹⁵ <https://kpi.ua/node/18020>

особливості навчального процесу. День відкритих дверей уперше пройшов дистанційно – в режимі онлайн-трансляції на платформах YouTube та Facebook. Фестиваль зібрав близько 400 гостей під час стріму та майже 4 000 переглядів за добу.¹⁶

Науковці Світового центру даних «Геоінформатика і сталий розвиток» при КПІ ім. Ігоря Сікорського здійснюють моделювання ситуації з поширенням захворюваності COVID-19 та оприлюднили результати експрес-дослідження, за якими визначено: концентрацію хворих на території м. Києва; місця спалахів COVID-19 в м. Києві; зони потенційного контакту з хворими людьми на основі аналізу загальної площі периметральної буферної полоси, шириною 1 км; здійснено прогнозне моделювання подальшого поширення пандемії в м. Києві на період до кінця квітня 2020 року.¹⁷

У цей особливий період міжнародна діяльність університету побудована за трьома основними напрямками:

- «Віртуальна дипломатія»: вдосконалення сайтів своїх відділів та управлінь, в першу чергу – англomовних версій, активна присутність КПІ у соціальних мережах та месенджерах, ведення перемовин з партнерами щодо налагодження активного он-лайн співробітництва.

- Міжнародна проектно-грантова діяльність.

- Розвиток нормативної та методичної бази університету в міжнародній сфері.

Завдяки «Віртуальній дипломатії» КПІ ім. Ігоря Сікорського має певні досягнення та продовжує розбудову партнерських відносин:

➤ Отримано відповіді на направлені листи до Посольств зарубіжних країн в Україні, з якими останніми роками КПІ розвинув найбільш тісну співпрацю, та ключовим партнерам закордоном, щоб підкреслити – співпраця не переривається і у відповідності до пріоритетів такої співпраці університет готовий розпочати нові конструктивні дії. На звернення КПІ надійшли численні відповіді, в яких висловлена вдячність за підтримку і солідарність в боротьбі із пандемією та підтверджено готовність до розвитку співпраці з КПІ у відповідності до заявлених раніше пріоритетів.

¹⁶ <https://kpi.ua/2020-04-11>

¹⁷ <https://kpi.ua/covid19-kyiv>

- 3 нагоди святкування 100-річчя Харбінського інституту технологій (НІТ) проректор КПІ С.І. Сидоренко звернувся з вітанням, яке разом з привітаннями від 100 провідних університетів та установ зі всього світу буде включено в заключне відео і оприлюднене 6 червня 2020 року у формі онлайн-церемонії для викладачів НІТ, студентів та 300 тис. випускників у всьому світі та буде назавжди збережене в Музеї НІТ.
- Підписано Договір про співробітництво з Далянським технологічним університетом КНР про програму співробітництва щодо проведення наукових досліджень і навчання талановитої молоді в галузі науки і техніки.
- Від Північно-Західного політехнічного університету отримано для студентів КПІ 500 захисних медичних масок. 24 квітня відбулась церемонія передачі цієї партії медичних захисних масок для студентів і співробітників ІАТ - базового підрозділу в розвитку співробітництва з ПЗПУ.
- Новопризначений генеральний консул України в Сан-Франциско Дмитро Кушнірук і ректор університету академік НАН України Михайло Згуровський обговорили питання співпраці між КПІ ім. Ігоря Сікорського та високотехнологічними компаніями, які працюють в Кремнієвій долині Каліфорнії та інших науково-промислових центрах Західного узбережжя Сполучених Штатів Америки.
- Налагоджена робота з турецькими партнерами (з компанією Moya Egitim), зокрема з метою узгодження меморандумів про співпрацю (Компанія «Байкар», Хатай Мустафа Кемал Університет) та співробітництво за проектом академічного та наукового співробітництва TABIP. <https://kpi.ua/2020-02-12>
- Підтримуються тісні контакти з нашими співробітниками та студентами, які за різними програмами знаходяться за кордоном.
- Узгоджено із партнерами і підписано у ректора КПІ Меморандум про взаєморозуміння щодо академічного співробітництва із Університетом Інха, Південна Корея. <https://kpi.ua/2020-02-20-kr>
- Триває обговорення програм спільного навчання (“подвійних дипломів”) з партнерами з Китаю, Польщі тощо.

В період карантину в КПІ ім. Ігоря Сікорського були проведені та започатковані наступні міжнародні заходи в он-лайн режимі, що допомагають розвивати міжнародну проектно-грантову діяльність:

- група сприяння діяльності Центру ЮНІДО в КПІ обговорила і підготувала "план дій", в т.ч. – і в спільній роботі з Центром ЮНІДО.
- 22 квітня департамент міжнародного співробітництва представляв КПІ у конференції «Innovation & Impact Virtual Mini Summit and Live Rankings Launch», організованій упорядниками рейтингу THE.
- 22 квітня Європейська Комісія спільно з мережею Національних контактних пунктів Access2EIC провела в онлайн-форматі інформаційний день, присвячений Європейській інноваційній раді (European Innovative Council), яка стане частиною Програми “Горизонт Європа”, – вебінар “Пілотний проект Європейської інноваційної ради: EIC Pathfinder and Accelerator 2020”. Співробітники ДМС взяли участь в заході з тим, щоб актуальну інформацію про зміст конкурсів Pathfinder та Accelerator в рамках програми «Горизонт 2020», які заплановано оголосити в 2020 році, довести до потенційних заявників в Україні і в КПІ.
- 22-24 квітня на базі факультету електроніки КПІ ім. Ігоря Сікорського в on-line режимі була проведена 40-ва Міжнародна науково-технічна конференція IEEE «ELECTRONICS AND NANOTECHNOLOGY» («Електроніка і нанотехнології») – ELNANO-2020.
- 24-26 квітня департамент міжнародного співробітництва взяв участь у пан’європейському хакатоні #EUvsVirus Hackathon, організованому Європейською Комісією у співпраці з країнами-членами та країнами-асоційованими членами Програми «Горизонт 2020» з метою розробки інноваційних рішень у відповідь на коронавірусну пандемію.
- 27-29 квітня пройшов онлайн-фестиваль «Women in Tech Days» в рамках проекту Європейського Союзу "IT for SHE 2020", що організується фундацією Перспектуwu і адресований до студенток, аспіранток та жінок – молодих вчених технічних вузів Європи.
- 28 квітня відбулась організована BSUN Internet-конференція “Solutions to Address the Impact of SARS C” (“Рішення з усунення впливу коронавірусу”).